

Dědic

V případě, že žaloba podle ustanovení § 189 odst. 1 z. ř. s. byla podána až po skončení řízení o pozůstalosti pravomocným rozhodnutím o dědictví vydaným podle ustanovení § 185 z. ř. s., je nepochybné, že pod pojmem „účastník“ užitým v ustanovení § 189 odst. 1 z. ř. s. je třeba rozumět toho, kdo byl účastníkem pozůstalostního řízení jako dědic v době (v den) rozhodnutí o dědictví vydaného podle ustanovení § 185 z. ř. s. (toho, kdo prokázal v řízení o pozůstalosti své dědické právo, a komu proto bylo pravomocným rozhodnutím soudu o dědictví potvrzeno nabytí dědictví (srov. též § 1670 o. z.).

V průběhu řízení o pozůstalosti se pod pojmem „dědic“ zpravidla - jak vyplývá z ustanovení § 110 odst. 1 z. ř. s. - rozumí účastník tohoto řízení, o němž lze mít důvodně za to, že je zůstavitelovým dědicem. Postavení dědice jako účastníka řízení o pozůstalosti se odvíjí od hmotného dědického práva; nezáleží však v tom, že by jeho dědické právo muselo být (bez pochybností) prokázáno, ale je založeno na „principu pravděpodobnosti“. Účastníkem probíhajícího řízení jako dědic je tedy ten, o němž lze mít toliko jen „důvodně“ za to, že je zůstavitelovým dědicem; „důvodnost“ takového závěru se pak zpravidla odvíjí od toho, že byl alespoň osvědčen hmotněprávně relevantní dědický titul (pořízení pro případ smrti nebo zákonná posloupnost) a že takový titul vyznívá ve prospěch osoby, která se ho dovolává, popřípadě že byla alespoň osvědčena jiná významná hmotněprávní skutečnost o dědickém právu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 24 Cdo 2122/2025-643 ze dne 10.6.2026)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobkyně P. K., zastoupené Mgr. T.P., advokátem se sídlem v P., proti žalované E. P., zastoupené JUDr. V.V., LL.M., advokátem se sídlem v P., o určení, že nemovitosti byly ke dni smrti ve vlastnictví D. K., zemřelé dne 16. října 2020, vedené u Okresního soudu Praha - západ pod sp. zn. 16 C 188/2021, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 24. dubna 2025, č. j. 24 Co 318/2024-608, tak, že dovolání žalobkyně se zamítá.

Z odůvodnění:

1. Řízení o pozůstalosti po D. K., zemřelé dne 16. 10. 2020, bylo zahájeno usnesením Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 29. 10. 2020, č. j. 20 D 1117/2020-2, a doposud nebylo skončeno. Provedením úkonů v řízení o pozůstalosti po zůstavitelce byla pověřena Mgr. Michaela Oswaldová, notářka v Praze v působnosti Obvodního soudu pro Prahu 8 (§ 101 odst. 2 z. ř. s.).

2. Podle obsahu spisu Obvodního soudu pro Prahu 8 sp. zn. 20 D 1117/2020 vyšlo o dědickém právu po zůstavitelce v průběhu řízení o pozůstalosti najevo, že zákonná dědická posloupnost svědčí v třetí dědické třídě žalobkyni jako neteři zůstavitelky a že zůstavitelka pořídila pro případ smrti celkem 6 právních jednání, a to závět ze dne 1. 6. 1998 (sepsanou do notářského zápisu JUDr. Ivanem Ertelem, notářem v Praze), kterou povolala za své dědice žalobkyni, žalovanou a K. B., závět ze dne 24. 4. 2013 (sepsanou do notářského zápisu JUDr. Ivanem Ertelem, notářem v Praze), kterou povolala za své dědice rovněž žalobkyni, žalovanou a K. B., dovětek k závěti ze dne 24. 4. 2013 (sepsaný dne 14. 3. 2017 do notářského zápisu Mgr. Markétou Motlíkovou, notářkou v Praze), kterým zřídila odkazy ve prospěch v něm uvedených odkazovníků a kterým ustanovila náhradní dědice, závět ze dne 2. 1. 2018 (sepsanou do notářského zápisu JUDr. Ivanem Ertelem, notářem v

Praze), kterou povolala za své dědice žalovanou, L. K. a V. K., dědickou smlouvu ze dne 12. 12. 2018 (sepsanou do notářského zápisu zástupkyní notářky Mgr. Šárky Tláškové JUDr. Ladislavou Šebánkovou), kterou povolala za svého dědice J. S. za úplatu ve výši 5 000 000 Kč, a závěť ze dne 12. 12. 2018 (sepsanou do notářského zápisu zástupkyní notářky Mgr. Šárky Tláškové JUDr. Ladislavou Šebánkovou), kterou povolala za svého dědice J. S. s tím, že „ponechává v platnosti dříve pořízené závěti, které mohou vedle této pozdější závěti obstát“.

3. Z uvedených právních jednání zůstavitelky lze usuzovat na to, že by dědické právo mohlo nejspíše svědčit J. S. podle dědické smlouvy ze dne 12. 12. 2018 a závěti ze dne 12. 12. 2018 ve vztahu k majetku v nich uvedenému a žalované podle závěti ze dne 2. 1. 2018 k veškeré další (zbývající) pozůstalosti, a to samozřejmě za předpokladu, že by šlo o platná právní jednání. Kdyby tato pořízení zůstavitelky pro případ smrti nebyla platná, pak by dědické právo mohlo svědčit - v závislosti na tom, které další závěti zůstavitelky by byly posouzeny jako platné, nebo na tom, zda by k dědění mělo dojít podle zákonné dědické posloupnosti - žalobkyni, žalované, L. K. a V. K.

4. Z obsahu spisu Obvodního soudu pro Prahu 8 sp. zn. 20 D 1117/2020 nelze dovodit, že by některá z uvedených osob byla soudem (soudní komisařkou) vyrozuměna o svém dědickém právu a poučena o možnosti dědictví odmítnout (§ 164 odst. 1 z. ř. s.) nebo že by uplatnila své dědické právo u soudu písemně nebo ústně do protokolu a byla soudem (soudní komisařkou) poučena o možnosti dědictví odmítnout (§ 167 z. ř. s.), nicméně z něho vyplývá též to, že soud (soudní komisař) se všemi v pozůstalostním řízení fakticky jednal jako s účastníky řízení v postavení dědice ve smyslu ustanovení § 110 odst. 1 z. ř. s. Poté, co žalobkyně namítla neplatnost závěti ze dne 2. 1. 2018, dědické smlouvy ze dne 12. 12. 2018 a závěti ze dne 12. 12. 2018 s odůvodněním, že zůstavitelka „nebyla k takovému právnímu jednání způsobilá, a to vzhledem ke svému věku, zdravotnímu a psychickému stavu“, a co žalovaná a J. S. uznali tato právní jednání zůstavitelky „za pravé a platné“, soud - aniž by se otázkou účastenství v řízení o pozůstalosti dále blíže zabýval - dospěl k závěru, že tu je spor o dědické právo (§ 168 z. ř. s.) a ve smyslu ustanovení § 170 odst. 1 z. ř. s. usnesením ze dne 16. 3. 2021, č. j. 20 D 1117/2020-143, uložil žalobkyni, aby do 2 měsíců od právní moci usnesení podala proti žalované, J. S., L. K. a V. K. žalobu o určení, že je „dědkou ze závěti ze dne 24. 4. 2013“. Žalobkyně této výzvě vyhověla, avšak její žaloba byla rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 14. 6. 2023, č. j. 29 C 152/2021-503, potvrzeným rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 23. 1. 2024, č. j. 54 Co 353/2023-656, zamítnuta; rozhodnutí nabyla (podle potvrzení obsaženého ve spise) právní moci dne 12. 2. 2024. Obvodní soud pro Prahu 8 poté s poukazem na tato rozhodnutí usnesením ze dne 28. 1. 2025, č. j. 20 D 1117/2020-444, ukončil účast žalobkyně v řízení o pozůstalosti; v době vydání napadeného rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 24. 4. 2025, č. j. 24 Co 318/2024-608, toto usnesení ještě nenabylo právní moci.

5. V mezidobí žalobkyně podala dne 21. 5. 2021 u Okresního soudu Praha - západ [ačkoliv místně příslušný byl podle ustanovení § 88 písm. c) o. s. ř. Obvodní soud pro Prahu 8] žalobu o určení, že zůstavitelka D. K. byla „v den svého úmrtí 16. 10. 2020 vlastníci nemovitostí - pozemku parc. č. XY, zastavěná plocha a nádvoří o výměře 61 m², jehož součástí je stavba pro rodinnou rekreaci č. ev. XY, a pozemku parc. č. XY, zahrada, o výměře 675 m², to vše v katastrálním území XY, obec XY, zapsáno na listu vlastnictví č. XY vedeném u Katastrálního úřadu pro Středočeský kraj, Katastrální pracoviště XY“ (dále též jen „nemovitosti v XY“). Žalobu zdůvodnila zejména tím, že žalovaná nemovitosti v XY nabyla od zůstavitelky na základě kupní smlouvy ze dne 25. 5. 2018 za kupní cenu ve výši 1 000 Kč. Podle názoru žalobkyně je však tato kupní smlouva neplatná, neboť zůstavitelka „nebyla již v době podpisu kupní smlouvy plně svéprávná a její ovládací a rozpoznávací schopnosti nebyly na takové úrovni, aby byla schopná rádně rozmyslet a učinit takový právní úkon“. Žalobkyně je „v úvahu přicházející“ dědkou po D. K. a podáním žaloby sleduje, aby „bylo postaveno najisto, zda nemovitosti v XY patří do pozůstalosti po D. K.“.

6. Žalovaná namítala, že žalobkyně není k podání žaloby aktivně legitimována, když ve skutečnosti

není dědičkou po D. K., a že kupní smlouva ze dne 25. 5. 2018 je platná, neboť zůstavitelka byla „v den podpisu kupní smlouvy zcela svéprávná“ a schopná uzavřít kupní smlouvu, nebyl na ni „činěn žádný nátlak“ a uzavření kupní smlouvy „bylo projevem její svobodné vůle a naplněním jejího dlouhodobého přání, aby nemovitosti v XY nabyta žalovaná“.

7. Okresní soud Praha – západ usnesením vyhlášeným při jednání konaném dne 26. 6. 2023 řízení přerušil „do pravomocného skončení řízení ve věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 29 C 152/2021“. Poté, co toto řízení bylo skončeno rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 14. 6. 2023, č. j. 29 C 152/2021-503, potvrzeným rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 23. 1. 2024, č. j. 54 Co 353/2023-656, usnesením ze dne 22. 4. 2024, č. j. 16 C 188/2021-472, které bylo potvrzeno usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 30. 5. 2024, č. j. 27 Co 122/2024-486, rozhodl, že „v řízení se pokračuje“.

8. Okresní soud Praha – západ poté rozsudkem ze dne 9. 9. 2024, č. j. 16 C 188/2021-545, žalobu zamítl a rozhodl, že žalobkyně je povinna zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení 54 208 Kč k rukám advokáta JUDr. Vojtěcha Vávry, LL.M., a že žalobkyně je povinna zaplatit České republice na „účet Okresního soudu Praha – západ“ na „náhradě nákladů státu“ 3 581 Kč. Po provedení dokazování dovodil, že „možnými dědici“ po D. K. jsou – jak vyplývá z obsahu spisu Obvodního soudu pro Prahu 8 – kromě žalobkyně a žalované též J. S., L. K. a V. K., a dospěl k závěru, že žaloba musela být zamítnuta pro nedostatek naléhavého právního zájmu na požadovaném určení, neboť žalobkyně „neoznačila jako účastníky řízení všechny právní nástupce zůstavitelky D. K.“. I kdyby tak učinila, žaloba by podle soudu prvního stupně stejně nemohla být úspěšná „s ohledem na pravomocné rozhodnutí v řízení vedeném Obvodním soudem pro Prahu 8 pod sp. zn. 29 C 152/2021“, protože jím bylo „pravomocně rozhodnuto, že žalobkyně není dědičkou po D. K.“.

9. K odvolání žalobkyně Krajský soud v Praze nejprve usnesením vyhlášeným při jednání konaném dne 24. 4. 2025 zamítl návrh žalobkyně na přerušení odvolacího řízení do pravomocného skončení řízení vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 29 C 152/2021 a poté rozsudkem ze dne 24. 4. 2025, č. j. 24 Co 318/2024-608, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žalobkyně je povinna zaplatit žalované na náhradě nákladů odvolacího řízení 15 403 Kč k rukám advokáta JUDr. Vojtěcha Vávry, LL.M. Odvolací soud se v první řadě zabýval tím, zda žalobkyně má na požadovaném určení naléhavý právní zájem a zda má k podání žaloby aktivní věcnou legitimaci. Zdůraznil v této souvislosti, že dosud nebyl v pozůstalostním řízení po D. K. vymezen „rozhodný okruh účastníků“, a že tedy nelze stanovit, o kom lze mít důvodně za to, že je dědicem zůstavitelky; není proto možné ani určit, zda „v řízení uplatňovaný majetek je mezi dědici co do skutkových okolností sporný či nikoliv“, a ani stanovit, zda tu je majetek, který by neměl být zařazen do aktiv pozůstalosti „z důvodu případného sporu dědiců“. Odvolací soud dále dovodil, že oprávnění podat žalobu ohledně majetku patřícího do pozůstalosti má „zásadně jen dědic“. Žalobkyni však „v současné situaci“ nelze považovat za dědičku po D. K., když její žaloba „o určení jejího dědického práva z dřívější závěti“ byla zamítnuta „s ohledem na pozdější závět“, která ji „vylučuje rovněž jako dědičku za zákona“. Žalobkyni namítaná případná dědická nezpůsobilost žalované by pak musela vést k tomu, že by byla přezkoumávána platnost pozdějších závětí, což nemůže mít vliv na „okolnost, že žalobkyni nemůže svědčit dědické právo z důvodu platné závěti ze dne 2. 1. 2018“. Odvolací soud uzavřel, že žaloba musela být zamítnuta také pro nedostatek aktivní legitimace žalobkyně.

10. Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Namítá, že rozhodnutí soudů obou stupňů jsou „předčasná“, neboť řízení v projednávané věci mělo být přerušeno „do pravomocného skončení paralelně vedeného řízení o určení dědice, které determinuje okruh dědiců pro účely řízení o pozůstalosti po D. K. vedené pod sp. zn. 20 D 1117/2020 u Obvodního soudu pro Prahu 8“, když teprve poté „mělo následovat zkoumání skutkových okolností uzavření předmětné kupní smlouvy a právní posouzení platnosti smlouvy“. Dovolatelka dále shrnuje dosavadní průběh řízení a tvrdí, že na požadovaném určení má naléhavý právní zájem, když navrhuje „přímo určení

existence či neexistence nevyjasněného vztahu“ a když to bude mít vliv na rozsah aktiv a pasiv pozůstalosti. Z hlediska aktivní věcné legitimace žalobkyně namítá, že závěry soudů o tom, že žalobkyně není dědičkou po D. K., „překračují předmět řízení“, neboť takové posouzení lze učinit pouze v řízení o pozůstalosti. Žalobkyně v projednávané věci vystupuje „jako osoba náležející ji postavení zákonného dědice“ a z tohoto důvodu je legitimována k podání žaloby. Žalobkyně závěrem namítá i to, že bylo zasaženo do jejího práva na spravedlivý proces, neboť závěry soudů jsou „přepjatě formalistické“ a neberou v úvahu, že neměla z hlediska ochrany svých práv „jiné možnosti než se započít domáhat určení vlastnického práva v tomto řízení z titulu postavení dědičky ze zákona a též dědičky testamentární“. Žalobkyně navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

11. Žalovaná navrhl, aby dovolací soud dovolání zamítl. Uvedla, že závěry odvolacího soudu jsou v souladu s ustálenou judikaturou, že tu „chybí aktivní legitimace a naléhavý právní zájem“, že zpochybnění platnosti kupní smlouvy „nemůže uspět“ a že „paralelní řízení“ nemá vliv na právní posouzení věci.

12. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání žalobkyně bylo podáno včas a k tomuto mimořádnému oprávněnému prostředku legitimovanou osobou, se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

13. Podle ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

14. Podle ustanovení § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

15. Dovolání lze podat jen z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.). Důvod dovolání je třeba v dovolání vymezit tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci, které pokládá za nesprávné, a že vyloží, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení (§ 241a odst. 3 o. s. ř.).

16. Dovolací soud přezkoumává rozhodnutí odvolacího soudu jen z důvodu vymezeného v dovolání; je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v ustanoveních § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.). (1) Pro rozhodnutí dovolacího soudu je rozhodující stav v době vydání napadeného rozhodnutí odvolacího soudu (srov. § 243f odst. 1 o. s. ř.).

17. Předmětem řízení o pozůstalosti není jen zjištění toho, kdo jako dědic vstoupí univerzální sukcesí do práv a povinností zůstavitele, ale také objasnění toho, co tvoří pozůstalost, jakou má pozůstalost cenu, jak bude jednotlivými dědici nabyta a jak (v jakém rozsahu) budou dědici uhrazovat zůstavitelovy dluhy a plnit jiné jeho povinnosti.

18. Pozůstalostní jmění tvoří aktiva a pasiva pozůstalosti; to, co tvoří aktiva pozůstalosti, se uvádí v ustanovení § 171 odst. 1 z. ř. s a pasiva pozůstalosti jsou vypočtena v ustanovení § 171 odst. 2 z. ř. s.

19. Aktiva pozůstalosti se v řízení o pozůstalosti zjistí především ze soupisu pozůstalosti nebo ze seznamu pozůstalostního majetku anebo ze společného prohlášení dědiců o pozůstalostním majetku

(srov. § 172 odst. 1 z. ř. s.). Nebyla-li zjištěna žádným z uvedených způsobů, pak soud aktiva pozůstalosti objasní z údajů dědiců a uvede je v seznamu aktiv. Aktiva pozůstalosti tedy mohou být objasněna z údajů dědiců jen a pouze tehdy, nedojde-li k jejich zjištění ze soupisu pozůstalosti, ani ze seznamu pozůstalostního majetku, a ani ze společného prohlášení dědiců o pozůstalostním majetku; neshodnou-li se dědici na rozhodných skutečnostech o tom, co vše patří do aktiv pozůstalosti, ke spornému majetku se v řízení a při projednání pozůstalosti nepřihlíží (srov. § 172 odst. 2 z. ř. s.). Pasiva pozůstalosti soud v řízení o pozůstalosti objasní z údajů dědiců a uvede je v seznamu pasiv; neshodnou-li se dědici na rozhodných skutečnostech o tom, co vše patří do pasiv pozůstalosti, ke sporným dluhům se v řízení a při projednání pozůstalosti nepřihlíží (srov. § 173 z. ř. s.).

20. Soud (soudní komisař) je povinen zjistit všechny skutečnosti důležité pro rozhodnutí. Přitom není omezen na skutečnosti, které uvádějí účastníci (§ 20 odst. 1 z. ř. s.). Soud (soudní komisař) provede i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, než byly účastníky navrhovány (§ 21 z. ř. s.). Řízení o pozůstalosti, které lze zahájit i bez návrhu, patří mezi tzv. nesporná řízení. Pro taková řízení platí vyšetřovací zásada, jak vyplývá z citovaných ustanovení § 20 odst. 1 a § 21 z. ř. s. Je tedy povinností soudu (soudního komisaře) náležitě vyšetřit skutečnosti významné pro rozhodnutí, a to i tehdy, pokud samotní účastníci řízení nenavrhnou odpovídající důkazy. Soud (soudní komisař) v pozůstalostním řízení z téhož důvodu není tvrzení účastníků vázán. Případné spory mezi dědici o tom, co vše patří do aktiv a pasiv pozůstalosti, se v pozůstalostním řízení neřeší a ke sporným aktivům nebo pasivům pozůstalosti se v řízení o pozůstalosti a při projednání pozůstalosti nepřihlíží. V takovém případě se mohou účastníci domáhat svých práv k aktivům nebo pasivům pozůstalosti, k nimž se z důvodu „jejich spornosti“ v pozůstalostním řízení nepřihlíželo, cestou žaloby podané podle ustanovení § 189 odst. 1 z. ř. s. a projednávané (a rozhodované) v řízení podle Části třetí občanského soudního řádu.

21. Práv ke sporným aktivům a pasivům pozůstalosti se mohou účastníci domáhat žalobou podanou podle ustanovení § 189 odst. 1 z. ř. s. zpravidla až po pravomocném skončení řízení o pozůstalosti. Judikatura soudů současně dospěla k závěru, že žalobou podanou podle ustanovení § 189 odst. 1 z. ř. s. se dědic může i v průběhu řízení o pozůstalosti vůči jinému dědici domáhat při splnění podmínky naléhavého právního zájmu (§ 80 o. s. ř.) určení, že věc náležela ke dni smrti zůstaviteli, avšak jen do té doby, dokud nebude řízení o pozůstalosti skončeno pravomocným rozhodnutím o dědictví vydaným podle ustanovení § 185 z. ř. s., a jen tehdy, jestliže se k aktivu nebo pasivu pozůstalosti nepřihlíželo v důsledku jejich spornosti mezi dědici (srov. právní názor uvedený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2023, sp. zn. 24 Cdo 2680/2022, který byl uveřejněn ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 84, ročník 2023).

22. V projednávané věci se žalobkyně, poukazujíc na své dědické právo vyplývající ze zákonné posloupnosti a ze závěti ze dne 1. 6. 1998 a ze dne 24. 4. 2013, domáhala žalobou podanou ve smyslu ustanovení § 189 odst. 1 z. ř. s. určení, že zůstavitelka D. K. byla „v den svého úmrtí 16. 10. 2020“ vlastnící nemovitostí v XY. Je nepochybné, že žalobkyně by mohla být se svou žalobou úspěšná jen tehdy, kdyby byla ve věci aktivně legitimována, a že aktivní legitimace se tu odvíjí od posouzení právní otázky, kdo se rozumí pod pojmem „dědic“ uvedeným v ustanovení § 172 odst. 2 z. ř. s. a v ustanovení § 173 z. ř. s. a kdo je míněn „účastníkem“ v ustanovení § 189 odst. 1 z. ř. s. Vzhledem k tomu, že uvedená právní otázka dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu ve všech souvislostech vyřešena, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání žalobkyně podané proti rozsudku odvolacího soudu je podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

23. Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

24. V případě, že žaloba podle ustanovení § 189 odst. 1 z. ř. s. byla podána až po skončení řízení o

pozůstalosti pravomocným rozhodnutím o dědictví vydaným podle ustanovení § 185 z. ř. s., je podle názoru dovolacího soudu nepochybné, že pod pojmem „účastník“ užitým v ustanovení § 189 odst. 1 z. ř. s. je třeba rozumět toho, kdo byl účastníkem pozůstalostního řízení jako dědic v době (v den) rozhodnutí o dědictví vydaného podle ustanovení § 185 z. ř. s., tedy – řečeno jinak – toho, kdo prokázal v řízení o pozůstalosti své dědické právo, a komu proto bylo pravomocným rozhodnutím soudu o dědictví potvrzeno nabytí dědictví (srov. též § 1670 o. z.).

25. V průběhu řízení o pozůstalosti se pod pojmem „dědic“ zpravidla - jak vyplývá z ustanovení § 110 odst. 1 z. ř. s. - rozumí účastník tohoto řízení, o němž lze mít důvodně za to, že je zůstavitelovým dědicem. Postavení dědice jako účastníka řízení o pozůstalosti se odvíjí od hmotného dědického práva; nezáleží však v tom, že by jeho dědické právo muselo být (bez pochybností) prokázáno, ale je založeno na „principu pravděpodobnosti“. Účastníkem probíhajícího řízení jako dědic je tedy ten, o němž lze mít toliko jen „důvodně“ za to, že je zůstavitelovým dědicem; „důvodnost“ takového závěru se pak zpravidla odvíjí od toho, že byl alespoň osvědčen hmotněprávně relevantní dědický titul (pořízení pro případ smrti nebo zákonná posloupnost) a že takový titul vyznívá ve prospěch osoby, která se ho dovolává, popřípadě že byla alespoň osvědčena jiná významná hmotněprávní skutečnost o dědickém právu.

26. Pojem „dědic“ je použit též v ustanoveních § 172 odst. 2 z. ř. s. a § 173 z. ř. s. o zjišťování aktiv a pasiv pozůstalosti. Ke zjištění (objasnění) aktiv a pasiv pozůstalosti však nemohou sloužit údaje každého účastníka, o němž lze mít za to, že je ve smyslu ustanovení § 110 odst. 1 z. ř. s. dědicem, ale jen toho, jehož dědické právo lze považovat za nepochybné („nesporné“) s ohledem na všechny okolnosti případu, popřípadě po vyřešení sporu o dědické právo (§ 168 z. ř. s.). Není totiž dobře možné, aby se na zjišťování (objasnění) aktiv a pasiv pozůstalosti svými údaji (úkony) podíleli také ti z účastníků řízení, jejichž dědické právo je pochybné („pofiderní“), a ohledně kterých je prakticky jisté, že jim následně nemůže být dědictví rozhodnutím soudu potvrzeno. Podle dovolacího soudu proto lze uzavřít, že pro zjištění (objasnění) aktiv a pasiv mohou ve smyslu ustanovení § 172 odst. 2 z. ř. s. a § 173 z. ř. s. sloužit údaje jen těch dědiců, o nichž lze mít důvodně za to, že jsou zůstavitelovými dědici, a – současně – jejichž dědické právo je v řízení jednoznačně nepochybné („nesporné“) nebo jimž svědčí nepochybné dědické právo v důsledku vyřešení sporu o dědické právo.

27. Mohou-li se podílet na zjištění (objasnění) aktiv a pasiv pozůstalosti jen tito dědici, pak z toho nutně rovněž vyplývá závěr, že jen „neshoda“ takovýchto dědiců má za následek, že tu je spor o aktiva a pasiva pozůstalosti, a že tedy pouze k mezi nimi spornému majetku a dluhům se v řízení o pozůstalosti ve smyslu ustanovení § 172 odst. 2 z. ř. s. a § 173 z. ř. s. nepřihlíží.

28. V projednávané věci se žalobkyně domáhá určení, že zůstavitelka D. K. byla „v den svého úmrtí 16. 10. 2020“ vlastníci nemovitostí v XY, ačkoliv její dědění po zůstavitelce nejen nebylo jednoznačně nepochybné, ale – s ohledem na výsledky řízení (vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 29 C 152/2021 a pod sp. zn. 20 D 1117/2020) - je vyloučené.

29. Dovolací soud musel dále vzít v úvahu, že – podle obsahu spisu Obvodního soudu pro Prahu 8 zn. 20 D 1117/2020 - žádná z osob, s nimiž Obvodní soud pro Prahu 8 dosud jedná jako s účastníky pozůstalostního řízení, nebyla soudem (soudní komisařkou) vyrozuměna o svém dědickém právu a poučena o možnosti dědictví odmítnut (§ 164 odst. 1 z. ř. s.) a ani nelze dovodit, že by uplatnila své dědické právo u soudu písemně nebo ústně do protokolu a byla soudem (soudní komisařkou) poučena o možnosti dědictví odmítnout (§ 167 z. ř. s.). Z uvedeného je zřejmé, že tak nebyly (nemohly být) splněny předpoklady pro závěr, že došlo ke sporu o dědické právo ve smyslu ustanovení § 168 z. ř. s., který by bylo zapotřebí řešit postupem podle ustanovení § 169 nebo 170 z. ř. s. Za této situace pak vůbec nelze dovodit, že by některá aktiva nebo pasiva pozůstalosti byla (mohla být) ve smyslu ustanovení § 172 odst. 2 z. ř. s. a § 173 z. ř. s. sporná, když nebyl stanoven okruh dědiců jako účastníků řízení (ve smyslu ustanovení § 110 odst. 1 z. ř. s.), jejich údaje by byly

relevantní pro sestavení seznamu aktiv a pasiv pozůstalosti a jejichž nesouhlasné údaje by byly podkladem pro závěr, že některá z nich jsou sporná, a že se proto k nim nebude v řízení o pozůstalosti přihlížet.

30. Z uvedeného vyplývá, že v řízení o pozůstalosti vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 20 D 1117/2020 dosud nebyl vyhotoven ani seznam aktiv a pasiv pozůstalosti a že ani nebylo (nemohlo být) stanoveno, že nemovitosti v XY (popřípadě jiné věci) představovaly „sporné“ aktivum pozůstalosti, k němuž nebude při projednávání a rozhodování pozůstalosti přihlíženo. Za tohoto stavu věci nemůže být úspěšná žaloba podaná podle ustanovení § 189 odst. 1 z. ř. s. již v průběhu řízení o pozůstalosti.

31. Žalobkyně ve svém dovolání namítá, že rozsudky soudů bylo zasaženo do jejího práva na spravedlivý proces, neboť závěry soudů jsou „přepjatě formalistické“ a neberou v úvahu, že neměla z hlediska ochrany svých práv „jiné možnosti než započít domáhat určení vlastnického práva v tomto řízení z titulu postavení dědičky ze zákona a též dědičky testamentární“. Tuto námitku je třeba odmítnout, neboť nejsou zásahem do práva na spravedlivý proces správné závěry soudů o tom, že žalobkyni nepřísluší právo, jehož ochrany se domáhá.

32. Z uvedeného vyplývá, že napadený rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Nejvyšší soud proto dovolání žalobkyně podle ustanovení § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.

Další články:

- [Odpovědnost za vady](#)
- [Odpovědnost za vady](#)
- [Insolvenční řízení a promlčení](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Nárok podnikatele na náhradu za ztrátu na výdělků \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Neúčinnost právního jednání \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční návrh](#)
- [Dražba](#)
- [Dědic](#)